

Fővárosunk 1000 éve

'A Budapesti Történeti Múzeum kiállítása

„Árpád vezér meg összes főembereit táborba ültették Soroksáron túl a Rakos vizéig, s midőn lápták, hogy mindenfelől bátorságban vannak, *átkeltek a Dunán*. A révet, ahol az átkelést végrehajtották, magyar révnek nevezték el. Mikor odaát voltak, táborba ültették a felhévizekig. Másnap pedig Árpád vezér meg minden főembere valamennyi vitézével bevonult Attila király városába.”

Így idézi fel Anonymus azt a pillanatot, amikor a honfoglaló magyarok birtokukba vették a Duna-menti tájnak azt a darabját, amelyet a mostani időkben Budapestnek nevezünk.

Az azóta eltelt ezer év emlékeit, „*tárgyi bizonyítékai*”-t gyűjtötte össze a Budapesti Történeti Múzeum, s rendezett kiállítást a Várpalota újjaépült déli szárnyában „Fővárosunk ezer éve” címmel.

Mielőtt a látogató belépne a kiállítóterem ajtaján, s a csupaüveg, fém és márvány környezetben szemügyre venné a múltat, már a jelen részese-ként különféle gondolatok fordulnak meg a fejében. Míg ideér, történelmi falak között vezet az útja, robusztus bástyák hűvösébe lépdél és érzi ennek a helynek különös csendjét, sugárzó méltóságát. A kovácsolt vaskapuk, pompás kiszögellések, a szelíd kertcskék s a felszökő kőfalak egyszerre idézik a múlt képeit és a jelen valóságát. A látogató arra gondol, íme, itt tart a magyar főváros ezeréves történetében, a múlt értékeit állítja helyre, jut ereje arra, hogy korunk szépségeivel ötvözze azt, ami régről fennmaradt. Az a környezet, amelyben ezt a kiállítást megrendezték, valójában a kiállítás anyagába ille-ne, a külső forma így egyúttal belső lényegét is képvisel.

De lehet-e ezer esztendőt *megeleveníteni* egy kiállító teremben? Kövek, ékszerek, fegyverek, dokumentumok föl-idézhetik-e a múlt ekkora darabját? Kétségeinket még csak erősíti az a tény, hogy szokatlanul kevés bizonyító anyag maradt fenn a város történetének kezdeteiből, hiszen ezen a tájon háborúk sora pusztított, szinte egymást érték a háborúk.

Ennek a kiállításnak mégis *sodrása van, az egymásután*

következő tablók, emlékek között nem érzünk űrt, érezzük a napról napra, századról századra fejlődő város *lélegzetvételtét*.

Óriási anyag van itt együtt, s a kiállítóterem mégsem zsúfolt. A változó korok felvillannak, egymásra vetítik fényüket. A kiállítás rendezőinek törekvése, s egyben érdeme, hogy a sok bukással, olykor semmibe hullással terhes múltban megkeresték a *fejlődés ivét* Árpád hadainak jöt-tétől napjainkig.

Hiába pusztítja el a tatárjárás e táj kultúráját, utána fel-épül Új-Buda. Az Árpádház kihalásakor Buda polgársága Vencelt kívánja a magyar trónra, s szembekerül a pápa törekvésével, aki Anjou Károlyt támogatja. A pápa egyházi átokkal sújtja az öntudatos, renitenskedő várost, a polgárok viszonzásképpen, mi másat tehetnek: *kiátkozzák a pápát*. Buda-város tanácsa rangban a király, a tárnokmester és a várnagy után következett, budai patriciusnak lenni, ha nem is istentől származó, de nagyon is valóságos kiváltság volt a feudalizmus virágzásának idején. A török hódoltság alatt a város kelet és nyugat ütközőpontján megőrizte addigi jelentőségét, s e hódoltság véget értekor még gyorsabb fejlődésnek indult.

S így következtek egymás után a századok.

Az ékszerek, ötvösremekek, festmények, ruhák, fegyverek, korabeli rajzok és okmányok együtt adják egy-egy kor képét, nincs itt egyetlen fölösleges darab sem, minden valami történelmi fordulóhoz kötődik.

S különös módon a kiállítás legérdekesebb része nem az, ami a múltat mutatja be, hanem az, *ami a jövőt sejteti*. A kiállítóterem végén állnak azok a makettek, tervek, amelyek bepillantást engednek a jövőbe; s a múltból érkező látogató is hosszasan elidőzik — megbámulja a város eljövendő képét, s arra gondol, talán a mostani idők az elsők fővárosunk történetében, amikor hosszabb távra tervezni lehet a valóra válás reményében.